

Projectes d'aprenentatge i servei per a les entitats

Consideracions inicials:

Les **entitats socials i la majoria d'ONG són protagonistes actives** en la construcció del teixit social. El seu paper de foment del compromís i la participació, de denúncia i detecció de vulneracions de drets fonamentals; l'atenció a col·lectius amb risc d'exclusió social; el treball per donar resposta a problemes socials, sanitaris, culturals i mediambientals, i les tasques de sensibilització que desenvolupen, esdevenen elements claus en la conscienciació social i en la construcció d'una ciutadania activa, compromesa i responsable.

És per aquesta raó que la **funció multiplicadora que generen** posa de manifest la necessitat de potenciar l'oportunitat que suposa la cooperació entre centres educatius i entitats socials.

L'aprenentatge-servei és un mètode per unir compromís social amb l'aprenentatge de coneixements, habilitats, actituds i valors. Aprendre a ser competents sent útils als altres.

La filosofia mateixa de l'aprenentatge servei busca establir acords, aliances i relacions de partenariat (acord entre dues o més entitats per col·laborar concretat en diverses accions puntuals o aliances estratègiques) entre els **centres d'ensenyament i les entitats socials**.

El paper de les entitats socials és doncs prioritari en l'organització i desenvolupament de projectes d'aprenentatge servei. Les entitats socials, que coneixen i intervenen activament en les **necessitats socials, poden apropar els joves a vivències de solidaritat i compromís** en primera persona i afavorir la comprensió de la complexitat del món i no limitar el paper de les entitats a una visita i/o xerrada puntual i anecdòtica.

La definició que proposa el **Centre Promotor d'Aprenentatge Servei** per a l'aprenentatge-servei és següent:

« una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat on els participants aprenen a treballar en necessitats reals de l'entorn amb la finalitat de millorar-lo.»

Es tracta d'una **metodologia educativa** que sovint es relaciona amb la labor de les escoles i les entitats de lleure per ser fàcilment aplicable a infants i joves en el seu temps educatiu, però en aquesta ocasió hem volgut anar més enllà i trobar la manera d'aplicar-ho de forma pràctica a les entitats doncs estem convençudes que cada una de les missions de les entitats pot ser facilitada per la introducció d'aquesta metodologia multiplicadora que posa en xarxa les entitats amb la comunitat.

***No s'ha de confondre però amb el voluntariat ni amb un acte espontani de civisme.** Es tracta d'un servei a la comunitat i implica una activitat programada, d'una certa durada i compromís sostingut per part dels participants a través de centrar els objectius de l'entitat amb l'ajuda a la comunitat o a alguns aspectes concrets de la mateixa.

Classificació de projectes APS pel tipus d'accions que comporten

Els àmbits que permeten realitzar accions d'aquest tipus en la comunitat són entre d'altres, medi ambient, promoció de la salut, participació ciutadana, patrimoni cultural, intercanvi generacional, ajuda pròxima a altres persones, suport a l'escolarització i solidaritat i cooperació a través de:

- **Projectes de sensibilització a la població en general:** Els participants fan accions destinades a augmentar la consciència cívica: campanyes, festes temàtiques, difusió a través dels mitjans...
- **Projectes de denúncia i reivindicació:** Els participants fan accions de defensa i reivindicació davant dels poders públics: tramesa de cartes, lliurament de manifestos als polítics...
- **Projectes per compartir coneixements:** Els participants ensenyen a altres persones el que han après sobre la causa que persegueix l'entitat social.
- **Projectes d'intervenció directa sobre el problema:** Els participants actuen directament amb les persones o els territoris afectats ajudant en determinades tasques, acompanyant persones...
- **Projectes de recollida de fons o recursos per a causes socials:** Els participants mobilitzen recursos: busquen diners, recullen béns per enviar a qui els necessita, busquen la cooperació del sector privat.

Com implantar projectes d'aprenentatge i servei a l'entitat:

A continuació presentarem algunes pistes i suggeriments per a les entitats socials a l'hora d'implantar projectes amb la metodologia d'aprenentatge servei:

- Cal que les entitats socials facin una **reflexió sobre les necessitats que cobreixen en el seu àmbit d'acció i com les detecten.**
- Cal pensar en la idoneïtat de **convertir aquestes necessitats en tasques concretes de servei** adequades als joves que participaran en el projecte.
- Cal dissenyar **accions assequibles i coherents** perquè puguin ser realitzades

per joves amb cap o molt poca experiència. És important tenir en compte l'edat i l'àmbit de servei, ja que els projectes han d'ajudar a la maduració personal i no pas crear metes inassequibles que acaben per força en frustració.

- Establir relacions de partenariat: un cop pensats i dissenyats els elements de servei i aprenentatge **cal anar a buscar els centres educatius formals o informals per convidar-los a participar en el projecte**, tot explicant molt bé en que consisteix la proposta que es vol desenvolupar i quins beneficis pot suposar tan pels joves com pels propis centres.
- **Establir relacions, sinergies i xarxes** entre entitats requereix temps i esforç, i cal pensar en reunions i trobades de coordinació i seguiment, així com d'avaluació. És per això que cal una acció conjunta amb diferents entitats per estendre llaços i multiplicar l'efecte de les accions de cada una d'elles.
- **Activar la xarxa educativa local**: Per activar la xarxa educativa local d'un territori cal sensibilitzar, motivar, organitzar i formar.
- Cal pensar en l'**avaluació dels projectes**, els punts forts i febles de l'experiència. L'avaluació conjunta permet pensar possibles millores i les línies d'acció per aconseguir-les, l'avaluació cal plantejar-la a l'inici. Haurà de ser quelcom present durant tot el procés i útil a l'hora de presentar propostes de millora sent conscients dels errors.
- **Cal que els projectes tinguin una previsió de futur**, i no siguin només activitats puntuals que generen molt d'entusiasme però que després no es consoliden en el temps.
- **Cal definir responsables del projecte** i buscar temps i espai per portar-lo a terme. Fixar una comissió, una persona dinamitzadora i un punt de trobada. Per tal de desenvolupar projectes d'aprenentatge servei és convenient constituir una comissió de treball i nomenar una persona dinamitzadora que s'encarregui de dinamitzar el procés i sàpiga crear i sostenir un espai de coordinació.
- **Difondre i celebrar les realitzacions**: La difusió dels resultats és un element que cal tenir molt present. Si els projectes estan plenament reflexionats i funcionen dins d'una realitat concreta, cal donar-los a conèixer per tal que altres persones puguin adaptar-los a la seva realitat i de mica en mica anar fent créixer i arrelar l'aprenentatge servei.

Raons per les quals impulsar projectes d'aprenentatge servei des de l'entitat:

1. Perquè per a l'entitat social, la formació dels nois i noies en els valors i en la seva missió poden ser finalitats perfectament coherents amb el seu projecte i que s'hi poden incorporar, tot donant un valor afegit a la funció de l'entitat.
2. Perquè els projectes d'aprenentatge i servei donen difusió a la tasca de l'entitat social atesa la implicació de diferents institucions i persones en el seu desenvolupament i aporta més visibilitat a l'entitat social i a la seva missió.
3. Perquè establir vincles amb les escoles, els esplais o altres entitats del territori és una manera d'enfortir la mateixa entitat social i la tasca que desenvolupa.
4. Perquè participar en un projecte d'aquest tipus pot afavorir que més endavant els

nois i noies es comprometin com a voluntaris en l'entitat social.

5. Perquè un projecte d'aprenentatge servei pot obrir portes a noves fonts de finançament, gràcies a la major difusió del projecte.
6. Perquè un projecte d'aprenentatge servei pot afavorir les relacions intergeneracionals.

Exemples reals de projectes d'aprenentatge i servei desenvolupats per entitats:

A continuació podeu descobrir una sèrie de projectes d'aprenentatge i servei desenvolupats per entitats socials:

- La **campanya “Kilómetros de Solidaridad” de Save the Children**.
- **Aprèn, participa i dóna** del Banc de Sang i de Teixits de Catalunya, que des del 2006 promou el projecte d'APS de Donació de Sang amb nens i nenes de 6 a 18 anys.
- **Desfem les desigualtats**. Guia pràctica sobre aquest projecte de la Fundació Akwaba que es planteja la descoberta de les desigualtats a través de la participació i la fotografia.
- **Mobile Learning. Mi móvil al servicio de la comunidad**. El Laboratorio Social de Fundació Telefònica, de la mà de Fundació Itinerarium ha elaborat aquesta guia sobre metodologia de projectes d'aprenentatge-servei basats en la geolocalització.
- **JxB Joves pel Barri**: “Compartir un proyecto de aprendizaje-servicio y llevarlo a escala de ciudad”. Exactament això van fer els 11 centres educatius i les 9 entitats socials de l'Hospitalet de Llobregat, en posar en comú, debatre i millorar entre tots una experiència de servei a la comunitat altament formativa per als joves d'aquest municipi.
- **Operació Aiguabarreig**: L'experiència relatada es refereix als Camps de Cooperació i Descoberta, organitzats per l'Associació Antics Escoltes i Guies, que es desenvolupen en el particular ecosistema que forma l'Aiguabarreig en la comarca del Baix Cinca. Els Camps pretenen informar i conscienciar respecte a temàtiques mediambientals i alhora oferir als joves una oportunitat de realitzar ells mateixos alguna tasca de conservació o de millora de l'entorn.
- **La Murga, 10 anys rehabilitant pisos a Ciutat Vella**: Joves d'Escoltes Catalans col·laboren en la rehabilitació de pisos de persones amb pocs recursos econòmics, mentre treballen aspectes relatius a la pobresa, les desigualtats i el Quart Món.
- **Vint anys de teatre en català a les escoles de Sant Vicenç dels Horts**: Una experiència educativa per a la cohesió d'una llengua i d'un país. Aquest article descriu una experiència d'aprenentatge servei a través del teatre que es va iniciar com una estratègia per recolzar la llengua catalana. El seu impacte l'ha convertit en un esdeveniment de molt ressó a les escoles i a la població de St. Vicenç dels Horts.

Tota la informació i més la podreu trobar a un interessat web molt focalitzat a treballar l'Aprenentatge i servei des de les entitats:

<http://www.aprenentatgeservei.org/index.php?cm=04.02&orderDOCS=3>

Per aprofundir en el punt de vista més centrat en centres educatius es pot consultar el següent web de l'educadora Roser Batlle:

<http://roserbatlle.net/>

I per últim, el projecte dirigit a caus i esplais:

http://www.escoltesiquies.cat/files/Pedagogia_del_servei.pdf